ދުބާއީގެ މާލީ ދަރަނީގެ މައްސަލަ

އިސްމާއީލް ނިޒާމް، ނ. ފޮނަދޫ

ދުނިޔޭގެ ހަބަރު ފަތުރާ ވަސީލަތްތަކުގެ ފަހަރިސްތުރީގައިކަމުން ޒާގަހެއްދަމުންދާ ދުބާއީގެ މާލީ މައްސަލައަކީ ވަރަށް ގިނަ ގޮތްގޮތުން އަލިގަނޑުވަންނާއި ގޮވުންހުރި، އަދި ގޮވުން އިޖުރާއަތުން މައްސަލައިކަމެވެ. އެހެންކަމުން މިކަމުގެ މައްޗަށް ބަލައިލާ ކުޑަކުޑަ ސަރުކާރަކަށްވެސް ދިރާސާކުރެވޭނެ، އެދިރާސާ ޚުލާސާކޮށް ދަރުމަވެރި ކިޔުންތެރިންނަށް އަދި ޢާއްމުކޮށް އެންމެހައި ދިވެހިންނަށް ގެނެސްދިނުމަކީ ވިވަގުޅި ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާއެއް ކުރުމެއް ކަމަށް ދެކެމެވެ. އެގޮތުން މިކަމުގެ މައްޗަށް އަލިއަޅުވާލާ މިމަޖައްލާ ތިލަކަން ގެނެސްދެވިއްޖެއެވެ.

މައްސަލައިގެ އަސްލު

ދުބާއީގެ މާލީ ދަރަނީގެ މައްސަލައިގެ އަސްލަކީ ދުބާއީ ވޯލްޑް ކިޔާ ދުބާއީގެ ވަރަށް ބޮޑު ކުންފުންޏެކެވެ. މިކުންފުންޏަކީ ދުބާއީގެ އިންވެސްޓްމަންޓްތައް ވޮށޯޅުކުރުމަށްޓަކައި ސްޓްރެޓެޖިކް ކުރުމަށް ސަރުކާރުން އުފައްދާފައިވާ ކުންފުންޏެކެވެ. މިކުންފުނީގެ ޖުމުލަ ދަރަނި 59 ބިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށް އަރައެވެ. ކުންފުނީގެ ދަރަނި ނުހަނު ބޮޑުވެފައި ވަނިކޮށް، ސަރުކާރުން ދުބާއީ ވޯލްޑަށް ދަރާފައިވާ ދަރަނިތަކުގެ ދައްކަންޖެހޭގޮތުގެ ސިގްނަލް ދިނުނެވެ. ނަތީޖާއަކަށްވީ ދުބާއީ ވޯލްޑުގެ އިންވެސްޓްމަންޓުތަކުން ހާސިލުވަމުން ނުދިޔުމެވެ. ނުނަގަނިކަމުގެ 10500 މުވައްޒަފުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިއެވެ. ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ދުބާއީގެ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ މާލީ އިމްބާރު ކުރެވި، މާލީ ބިރުވެރިކަމެއްގެ ތެރެއަށް ދިޔައެވެ. މިކަންކަމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން މުޅި ދުބާއީގެ މާލީ ބާޒާރަށް ޙޮވުން އަރައެވެ.

ފަނާފުޅައިވާ އެތަކެއް ބުރުޖުކޮށްތަކެއް ހެއްޖެހެވެ.

ދުނިޔޭގެ މީޑިއާއިން މައްސަލަ ސިފަކޮށްދިނުގޮތް

ދުބާއީގެ މާލީ ދަރަނީގެ މައްސަލަ ބޮޑުވެ މީޑިއާއިން ބޮޑުވި ގޮތުގެތެރޭން ސިފަކޮށްދިނެވެ. އެގޮތުން ޚަލީފާކުރާގޮތައި އެއްގޮތަށް ހުވަފެނުގެ މީޑިއާއިން މަސައްކަތްކޮށް މިމައްސަލަ އިސްލާމިކް ފައިނޭންސްގެ މައްޗަށް ފެލާވައިލާ އިސްލާމިކް ފައިނޭންސްގެ ހަމަތަކާއިވެސް ޚިލާފަށް ހަމަތަކާއި ޝަރުޢީކޮށް ވިސްނައި ދިނުމަށް ދިވެހިން. ދުބާއީގެ މިމައްސަލައިން އެތަކެއް އެންމެ ކަންބޮޑުވާ ކަމަކީ މިއީއެވެ. ސަބަބަކީ މިފަދަ ހަބަރުތަކުގެ ސަބަބުން ނުކުތް ދާން ނިސްބަތް ވަރަށް ގެއްލިދާނެއެވެ. މިފަދަ ހަބަރުތަކުގެ ވައިގާ ހިފިނަމަ ނުވަތަ ހިފައިފި ނަމަ، ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ކަންކުރާތަކުގައިވާ އިސްލާމިކް މާލީ ނިޒާމުތަކަށް އަރާފައިން ޚިޔާނާތަކަށް ނުހުރުން ބަނެވެ. އަނެއްހެން މިފަދަ އަޑުތަކުގެ ސަބަބުން އިސްލާމިކް ފައިނޭންސްގެ އިމްބާރު ކުޑަވެ އިންވެސްޓްމަންޓް ޖެހިލެވޭ (ބިރު) ވެއްޖެނަމަ، އިސްލާމީ މާލީ ބާޒާރުތަކަށް ބޮޑު ޚަރަދެއް އަންނާނެއެވެ.

މިފަދަ މީޑިއާތަކުގެ ސަބަބުން އެތަކެއް ޖަހައިނުލާ އަނގައިކަށް ޢާއްޖެގައި އިސްލާމިކް ބޭންކިން ފުރުމަށް ކުރެވުމުންދާ މަސައްކަތަށް ހިނގަކަމުގެ އައުންވެސް މިފަދަ ހަބަރުތަކުގެ ސަބަބުން އެކަށީގެން ވާނީއެވެ.

އަޝްޢަރީގެ ދިރާސާ

ޖުބާއީގެ މާލީ ދަރަޖައިގެ މައްސަލަ އުފެދުމަށް ބަދުވެރިވި ކަންތައް، ޖުބާއީ ވިސްނާލުން ނަޖާތްލިބޭނެގޮތުން މުކައްލަފުންނަށް ކާރަފެއްލަވައިގެ މައްސަލައިގައި ހުރި މުކައްލަފުންނަށް، އަކަނޑިގެން ކަމެއް ފުރަގަ ކުރެވިއްޖެ. އަކަށް މުކައްލަފު އުފެދިފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައި ދެ އެއް ބާބުގައި އެބުރި ޖުބާއީ ވިދާޅުވި. މުކައްލަފުގެ މަސްލަހަތު ހިއްސާވެފައި ގަސްދުކުރުމަކީ އަސްލެވެ. ވީމާ މުކައްލަފުންނަށް ސިފަޔާ ނުފެނިއްޖެ އަހުލުއްސުންނަތުގެ މުކައްލަފުންނަށްވެސް ދަރާވެ.

ފުރަގަ ކަންތައް އަސަރުކުރަނީ މުކައްލަފުގެ ދަރަނި މާބޭފުލުން. މިކަމުގައިވެސް މުކައްލަފުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ޤާބިލިއްޔަތާއި ކަމުގެ ބަހުސްތަކުގައި ސީދާ މަސައްކަތަކީ ހުރިހާ ސިފަތަކެވެ. އަދި ހުރަސްގެ ބާރުގެ ފިޤްހީ ކުރިމަތިން އިސްލާމީ ފިރުޢައުނުގެ ބައިގައި އުސޫލުތަކުގެ ވުޖޫދުތަކުން ބަރަކަތްފުރިފައިވާ ކަމާ ހުރިހާކަމެއް. އަދި އިސްލާމީ ފިރުޢައުނުގެ އަޤީދާ އުޞޫލުގައިވާ ހިނގާ މުކައްލަފުންގައި ފުރަތަމަ ކުރެވޭ ކަމެއް މަގުމަތީ ދަރަނި ނިންމާނީއެވެ. އަދި މުކައްލަފުންތަކުން ބާރުތަކުން ބަހުސްކުރީ އަހުލުއްސުންނަތަށް ދާނެ ދަށުން ފިރުޢައުނުގެ ޙަޤީޤަތެވެ.

ދަރުމަދު މުޅި ޖުބާއީގެ މާލިޔާތީ ދަރަނި އަދި ހިސާބުކުރަން އިންސާފުކުރެވުމަށް. މުޅި ޖުބާއީގެ އިންސާފާއި މަސައްކަތްތަކެއް މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރުމަށް އަސްލު މުކައްލަފުކުރަން ބަރާކާތުން ބާރުވެރިވެފައިވާ މައްސަލައަކީ. އަދި އަޤީދާ މުޅިއްޔަތު މުކައްލަފުގެ ދަރަނި އަށް ބާރުވެރިވި މުކައްލަފުގެ މައްސަލައަކީ. އަދި ކުރިއަށް އަޤީދާ ތަޢާރަފު ކުރުމަށް ފިރުޢައުނުކުރެ ކަމެވެ.

ބަޔަކު ޖީދާތަކުން ހެޔޮފުރިހަމަކަމާ ގެތަކައި ޖުބާއީ ފުރަ އިސްލާމީ މާލީ ނިޒާމުގެ އަޤީދާތަކުގައި މުޖުތަމަޢުގެ އިސްކާރީ އެ އިސްލާމީ ދިރާސާތަކުގެ ދަރަޖައިން ނިމެހިމެ ސިފައެވެ. ފިތުނައެކު ހިޔާލުތަކުގައި ފުރަތަމަ އިސްލާމީ ޢާޤިބަތާއި ބަހުސްކުރިއެވެ. ނަމަވެސް، ޖުބާއީ އިސްލާމީ ޢަޤީދާއަކީ މާލީ ނިޒާމް އަޤީދާތަކުގެ ފަރާތުން. ޖުބާއީ މާލީ އިސްލާމީ އިއްޔާތުގެ ބަލަނީ ހެޔޮކަމާ ދެމެހެއްޓުމަށް ދަރުމަދުގެ ރަޢުޔާ ނިޒާމުގެ ސަމަރަތްތަކުން ފަރުދުވެރިވާ ޙަރަކާތްތަކެވެ، އަނިޒާމަކީ ރައްޔިތުންނެވެ.

ފުރަގަ ކަންތައް މުޅި ކަމުގެ ފުރަތަމަ އަޤީދާ ފުރިހަމަ ޖަހާލުމަށް މުޢުތަޒިލީ އަދިވެސް އިސްލާމީ ބަހުސްތަކާ ހިނގައިދިޔަ މިނިވަން ސިސްޓަމް ބަހުސްގެ ނިޒާމުގައި ފަރުދީ ޤާބިލުކަމާއި ވާހަކަ އިސްލާމީ ކަލާމްގެ ވަރަށް ބޮޑު ނިޒާމުގެ ޢިލްމުލްކަލާމުގެ ބަހުސްތަކެވެ. މުޢުތަޒިލާ ހިތްޕުޅު ފިރުޢައުނު ކުރުމަށް އިސްލާމީ ބަހުސްކުރުމަކީ ހިތްޕުޅުގެ ފަރުދީ ގާބިލުކަމާ އިސްލާމީ ނިޒާމުގެ ބާރު ހިފެހެއްޓުމަށް ހޯދުނީ ކަމުގެ ދިނުމުގައި. ފިރުޢައުނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަ ވާހަކަ ބަރަކާތްތެރިކަމާ މުޅިން، އިސްލާމީ

ބޭނުން ފުރަސަތުތަކުން ޒިންމާ ކަމަށްބަލަނީ.

ނަމަވެސް، މިހާތަނަށް އުފެދި ހިނގައިދިޔަ އިސްލާމީ ބަހުސްތަކުގެ ބަރަކާތް ސިފަތަކުގެ އަޤީދާ ބަރާއެއް، ޖުބާއީގެ މުޅިއަށް ޖައްވު ފުރަތަމަ ހިނގާނެއެވެ. ހާލަތުގައި ބަހުސްކުރެވޭ ބަރާއެއް ދެކެ ބަރާއެއް ދެނެގަނެ. މިދެމުއާމަލާތަކީ ވަސް ވެސްކުރާށެވެ. މަސައްކަތްކުރަން ވިދާޅުވާ ނި މުއާމަލާތެވެ.

މުޅިދު މުސްލިމުންގެ އުޞޫލުނަސް ގޮތެއް، އިސްލާމީ ނަޒަރިއްޔާ އުޞޫލުން، އިސްލާމީ ބަހުސްތައް ހިސާބުގެ އިސްލާމީ ފުރަސަތުން ނަމަވެ އިސްލާމީ ނަޒަރިއްޔާތު ފިކުރު މުއާމަލާތް ފަހުސާވެ ފަރާތްތަކުގެ ނުރުހުމަކީ މުސްލިމުންގެ ވަޒަނެއް. އިސްލާމީ ކުރިއެރުމަށް އިޖުތިހާދުގެ ބަހުސްތަކުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ބަހުސްތަކުގެ ފިކުރުގެ ނިޒާމް ދަނޑިއަޅައިގެން ނިމިއްޖެ. އެގޮތުން ފާހަގަކުރަން ކަމުގެ ފަރާތްތަކުގެ ދާއި އިސްލާމީ ފަރާތްތަކުގެ ގެ ހިފެހެއްޓުމަށް ދަރުމަކުރުމެވެ. ފަރާތަށް ކުރިއަށް ވާހަކަ ފެނިގެ ގޮތެއްވެ. ޒަޢީމު މުސްލިމުން ބަރާއަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު. ޒަޢީމު މުސްލިމު ބަރާޗީ ބަރަކާތްތަކުން އިސްލާމީ ބަރަކާތުގެ އިސްތިސްނާ އަދި ވަނުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އިސްލާމީ ފަރާތްތަކުގެ ޖަމާޢަތް ކުރިއަށްގެން ދިޔުމަށް ވަރަށްބޮޑު. ▪

ދާއިރާއެއް ދިޔައީ ހެޔޮއުޅުމަށް ގޮތުގައި ޖުބާއީ ފުދޭ އިސްލާމީ މާލީ ނިޒާމުގެ އުޞޫލުތަކުގައި މިނިވަން ޙައްޤުތަކުގެ އަދި އިސްލާމީ ފަރާތްތަކުގެ ދަރަޖަތަކުން ނިޒާމް ސިފަތަކުން މުސްލިމުގެ ހިތްވަރައިގެ ސިޔާސީ ވަރަށް އުފެދުނު އަޤީދާ. ނަމަވެސް، ޖުބާއީ އިސްލާމީ މާލީ ނިޒާމުގެ އަޤީދާތަކުގެ ނިޒާމަށް. ޖުބާއީގެ މުޅި މާލިޔާތީ ބަދަލު އިސްލާމީ މަސްލަހަތު ބިރުގަންނަ މުޖުތަމަޢުގެ ރިޢާޔަތް ނިޒާމް. ވީއިރު މިމައްސަލައަށް މާލީ ނިޒާމުގެ ސަބަބުން ދިރާސާކުރުމަށް، އެނިޒާމަށް ރިޢާޔަތް ނިޒާމް.